

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-35>

УДК 657.633

Ткаченко Олександр Сергійович

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, оподаткування та
управління фінансово-економічною безпекою,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7795-9293>

Ілюк Ірина Олександрівна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8204-0814>

Сайченко Олег Анатолійович

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-7333-0645>

Oleksandr Tkachenko, Iryna Ilyuk, Oleg Saychenko

Dnipro State Agrarian and Economic University

**КЛЮЧОВІ ЕЛЕМЕНТИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО
КОНТРОЛЮ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ****KEY ELEMENTS OF INTERNAL ECONOMIC CONTROL
IN MODERN ENTERPRISES**

Анотація. В статті розглянуто сутність поняття внутрішньогосподарського контролю як ключового елементу управління сучасним підприємством. Визначено, що внутрішньогосподарський контроль здійснюється на різних стадіях виробничого процесу й забезпечує своєчасність управлінських рішень. Вивчено основні цілі та завдання системи внутрішньогосподарського контролю, що включають оцінку фактичного стану об'єкта управління, раціональне використання ресурсів, забезпечення відповідності діяльності підприємства стратегії, дотримання законодавства та організаційних регламентів. Проведено характеристику функцій внутрішньогосподарського контролю, серед яких інформаційна, мотиваційна, регулююча, аналітична, прогностична, комунікаційна та функція нормування. Доведено, що внутрішньогосподарський контроль є комплексною, багатофункціональною системою, необхідною для забезпечення результативності управління, підвищення ефективності виробництва та формування умов сталого розвитку підприємства.

Ключові слова: внутрішньогосподарський контроль, ефективність, управлінські рішення, облікова інформація, функції, ресурси, конкурентоспроможність.

Summary. The article examines the essence of the concept of internal control as a key element of modern enterprise management. It is determined that internal control is carried out at different stages of the production process and ensures the timeliness of management decisions. The main goals and objectives of the internal control system are studied, which include assessing the actual state of the management object, rational use of resources, ensuring that the enterprise's activities comply with the strategy, compliance with legislation and organizational regulations. The functions of internal control are characterized, including informational, motivational, regulatory, analytical, prognostic, communication and standardization functions. The close interaction of control with planning, accounting, analysis and regulation is emphasized. The main areas of internal control are revealed: internal production, control over the preservation of property, over the reliability of information, over the efficiency of resource use and legal control. It is proven that internal control is a complex, multifunctional system necessary to ensure management effectiveness, increase production efficiency and create conditions for sustainable development of the enterprise. The definitions of scientists considered in the article indicate the multifaceted nature of internal economic control, which covers both financial and economic activities as a whole and the work of individual responsibility centers. The internal economic control system integrates such key functions as information, motivational, regulatory, analytical, prognostic, standardization and communication functions, which allows ensuring full interaction between management units and maintaining an appropriate level of enterprise management. Implementation of internal economic control at all stages of the production process contributes to increasing the validity of planned indicators, optimizing

costs, ensuring the preservation of property and compliance with legislative requirements. An important component of internal economic control is the reliability of the information received, since it forms the basis for analysis and further strategic planning. Thus, internal economic control is not just a verification tool, but a comprehensive system of management measures aimed at achieving the strategic goals of the enterprise. Its effective functioning ensures the competitiveness of the business entity, creates conditions for stable development, promotes the rational use of resources and improves the quality of management decisions. In modern conditions, it is a flexible and perfect system of internal control that becomes one of the main factors of the economic stability of the enterprise.

Keywords: internal control, efficiency, management decisions, accounting information, functions, resources, competitiveness.

Постановка проблеми. У сучасних умовах функціонування підприємницької діяльності будь-яке підприємство потребує аналітичної та облікової інформації, що гарантує достовірність та точність фінансової та бухгалтерської звітності. Ця інформація необхідна для розробки та реалізації управлінських рішень, які будуть ефективними. Важливу роль у забезпеченні подібними даними відіграє внутрішньогосподарський контроль, що є одним із ключових елементів регулювання діяльності сучасних підприємств.

Серед основних завдань у рамках ведення бухгалтерського та фінансового обліку на підприємстві особливе місце займає реалізація захисної функції, спрямованої на забезпечення інтересів власників через формування бази, що забезпечує фінансовий контроль. Для її ефективної реалізації необхідні певні інструменти, одним із яких є внутрішньогосподарський контроль. Він представляє собою набір заходів, які мають бути організовані керівництвом підприємства та здійснюватися всередині підприємства, яке має на меті підвищення якості та ефективності виконання співробітниками своїх службових обов'язків при проведенні фінансових та господарських операцій. Важливо, що внутрішньогосподарський контроль не обмежується лише роботою спеціальної контрольної служби, він передбачає створення цілої системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню складових елементів та сутності внутрішньогосподарського контролю підприємств присвячувала свої наукові праці велика кількість вітчизняних науковців, до числа яких входять Боднар О.В. [5], Бутинець Т.А. [7], Вабищевич І.С. [6], Єфіменко Т.І. [1], Коваленко Н.В. [4], Кудельський В.Е. [3], Масюк Ю.В. [4] Мельник А.О. [6], Яворова Г.В. [2] та інші. Науковці акцентують увагу на тому, що внутрішньогосподарський контроль на сучасних підприємствах виступає невід'ємною складовою системи управління, яка забезпечує узгодженість управлінських рішень, раціональне використання ресурсів та своєчасне виявлення відхилень у господарській діяльності. Він виступає механізмом, що формує інформаційну базу для оцінки ефективності операцій, сприяє мінімізації ризиків та підвищенню прозорості бізнес-процесів.

Враховуючи значні здобутки науковців в дослідженні даного питання, певна кількість важливих

аспектів залишається малодослідженою, а саме необхідно здійснити деталізацію функцій та напрямів внутрішньогосподарського контролю, що дасть можливість не лише повніше розкрити його зміст, а й сформуванню цілісної методологічної основи для покращення результативності внутрішньогосподарського контролю на сучасних підприємствах.

Мета статті полягає в у встановленні та систематизації ключових елементів внутрішньогосподарського контролю на підприємствах в сучасних умовах господарювання, а також у дослідженні їх впливу на ефективність управління підприємствами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність функціонування сучасних підприємств, що діє в жорстких умовах конкурентного середовища, безпосередньо залежить від ефективності роботи внутрішньогосподарського контролю організації. Об'єктом внутрішнього контролю є всі види виробничих ресурсів, процес виробництва та кінцевий результат діяльності сучасних підприємств, тобто ті фактори, які зрештою визначають економічну ефективність діяльності суб'єктів господарювання. Використання даних факторів у виробництві та зміни, що відбуваються з ними, оцінюються з точки зору виконання планів, нормативів, кошторисів, що встановлюються як усередині окремих центрів відповідальності (цехів, бригад, відділень, виробничих ділянок), так і щодо організації загалом. Дослідимо більш детально погляди різних науковців в контексті встановлення сутності поняття «внутрішньогосподарський контроль»

Єфіменко Т.І. у своїй науковій праці акцентує увагу на тому, що: «термін внутрішньогосподарський контроль виник на початку XVIII століття. До початку XX століття, пройшовши певний еволюційний шлях, він почав розглядатися як система контролю діяльності підприємства, що включає три основні елементи: розподіл повноважень, ротацію персоналу та використання й аналіз облікових даних. Згодом коло функцій внутрішньогосподарського контролю розширилося, і він перетворився на комплекс заходів, спрямованих на збереження активів, перевірку достовірності облікової інформації, підвищення ефективності операцій та забезпечення дотримання встановленої облікової політики» [1].

На думку Яворової Г.В.: «внутрішньогосподарський контроль є системою заходів, визначених управлінським персоналом підприємства та здійснюваних із метою забезпечення раціональності й своєчасності прийняття управлінських рішень при досягненні поставлених завдань і підвищить рентабельність діяльності підприємства і його конкурентоспроможність на ринку в цілому» [2].

Змістовною є точка зору Кудельського В.Е. відносно того, що: «система внутрішнього контролю посідає вагомe місце в системі управління діяльністю підприємства шляхом виконання певних функцій та взаємодії з іншими інформаційними підсистемами. Зокрема, система внутрішнього контролю взаємодіє із системою бухгалтерського обліку, що полягає в інформаційному забезпеченні внутрішньогосподарського контролю, адже в системі бухгалтерського обліку формується інформація про фактичний стан підприємства. Система внутрішнього контролю спрямована на перевірку даних бухгалтерського обліку та виявлення відхилень фактичного стану результатів діяльності підприємства від запланованих параметрів» [3].

Масюк Ю.В., Коваленко Н.В. визначають внутрішньогосподарський контроль як: «систему безперервних контрольних дій за функціонуванням об'єктів управління, що здійснюються керівництвом підприємства, з метою формування певних інформаційних засад прийняття управлінських рішень або їх коригування для досягнення поставлених цілей найбільш ефективним для підприємства способом» [4].

Ми погоджуємося з точкою зору Єфіменко Т.І. відносно того, що: «внутрішньогосподарський контроль є перевіркою виробничої і господарської діяльності підприємств в цілому, окремих його структурних підрозділів» [1].

Проаналізувавши результати досліджень різних науковців пропонуємо авторське визначення сутності поняття внутрішньогосподарський контроль, а саме як внутрішньовиробничий контроль – це процес, який відбувається послідовно й охоплює кілька етапів. Спершу здійснюється збирання та первинна фіксація інформації, що дає змогу контролювати правильність даних безпосередньо в момент їх виникнення та забезпечує підвищення якості облікових записів. Далі первинні відомості проходять обробку, під час якої вони використовуються для формування аналітичної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень і покращення їх обґрунтованості. Завершальним етапом є застосування узагальнених і систематизованих показників, що дозволяє отримати повну картину діяльності та підтримати подальший процес управління.

Розглянувши різні визначення можна дійти висновку, що внутрішньогосподарський контроль є багатостороннім явищем: охоплює всю фінансово-господарську діяльність, є однією з най-

важливіших функцій управління. Внутрішньогосподарський контроль – це обов'язкова частина системи управління економічного суб'єкта. Контроль необхідний досягнення поставлених цілей і грамотного вирішення проблем, що виникають. За допомогою процедур контролю розробляється політика організації, приймаються рішення задля забезпечення сталого функціонування.

Ми погоджуємося з твердженням Боднар О.В. в контексті того, що: «внутрішньогосподарський контроль докорінно відрізняється від контролю взагалі. Внутрішньогосподарський контроль – контроль зсередини підприємства, це система управління інформацією, на відміну від зовнішніх видів контролю, таких як вплив держави за допомогою законодавчого регулювання та контролю з боку вищих рівнів управління» [5].

Таким чином, забезпечення внутрішньогосподарського контролю дозволяє не тільки ефективно відстежувати фінансову та господарську діяльність підприємства, а й створює необхідні умови прийняття управлінських рішень на підприємстві, забезпечує сталий розвиток сучасних підприємств, прогнозувати та планувати подальший розвиток підприємства та адаптуватися, у разі потреби, до існуючих умов функціонування.

Для повного розкриття сутності внутрішньогосподарського контролю розглянемо його цілі та завдання. У найбільш загальному вигляді мета внутрішньогосподарського контролю збігається з метою управління діяльністю та є забезпечення ефективного функціонування підприємства, її стійкості та максимального розвитку в умовах конкуренції.

Досягнення цілей внутрішньогосподарського контролю забезпечується реалізацією завдань, у яких від взаємозв'язку її елементів потрібно досягти загальних чи конкретних показників, за якими з різних сторін можна судити про ефективність управління та розвитку підприємства а саме: – визначення фактичного стану об'єкта в даний момент часу, його внутрішньої структури та прогнозування його поведінки при зміні зовнішніх умов; – побудова системи цілей функціонування об'єкта контролю та його структурних частин, що орієнтує на раціональне використання ресурсів та одержання виробничих результатів; – управління ефективністю функціонування об'єкта контролю шляхом досягнення таких показників як відповідність діяльності підприємства прийнятому курсу дій та стратегії, стійкості підприємства з фінансово-економічної, ринкової та правової точок зору, безпеки ресурсів і потенціалів підприємства, зокрема безпеки систематизованих і узагальнених даних їхнього використання у управлінні, забезпечення повноти та достовірності первинної документації, ефективне й ощадливе використання всіх наявних ресурсів підприємства, спрямоване на мінімізацію витрат

та максимізацію результатів, – дотримання вимог законодавства України.

Для досягнення цілей, які стоять перед об'єктом контролю, необхідно органічна взаємодія внутрішньогосподарського контролю з такими функціями управління, як планування, облік, аналіз, регулювання.

Прийнятна система внутрішньогосподарського контролю дозволяє оцінити хід та рівень виконання виробничих програм, та на основі даної інформації керівництво коригує планові показники наступного року.

На основі розглянутих цілей і завдань та узагальнення досліджень вчених виділимо основні функції внутрішньогосподарського контролю. Загалом їх можна поділити на дві групи: функції, властиві контролю загалом незалежно від його виду, та специфічні функції внутрішньогосподарського контролю (рис. 1).

Основні функції першої групи: обмежувальна, інформаційна, мотиваційна та регулююча. Обмежувальна функція пов'язана з обмеженням дій, які завдають шкоди підприємству. Вона може бути реалізована процедурою експертної оцінки ключових рішень, обов'язковою законності операцій, перевіркою правильності заповнення документації, укладання договорів, перевіркою правомочності платежів та передачі активів.

Інформаційна функція пов'язана з функціонуванням системи контролю, що є додатковим каналом отримання внутрішньої та зовнішньої інформації. Вхід системи внутрішнього контролю є інформаційне забезпечення контрольної діяльності, що включає планову, оперативну, обліково-звітну, нормативно-довідкову інформацію, класифікатори техніко-економічної інформації,

системи документації. Результатом роботи системи внутрішньогосподарського контролю є отримання відомостей про ступінь керованості об'єкта контролю, тобто забезпечення його інформаційної прозорості, що дозволяє приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення. Про якість інформації, що видається системою внутрішнього контролю, можна судити за такими основними критеріями: необхідність, достатність, істинність, своєчасність, аналітичність, організованість. Вхідна та вихідна інформація становлять основу взаємодії різних центрів відповідальності. Прикладом інформаційної функції контролю може бути контроль за виконанням планів, періодичне дослідження стану контрагентів, оцінка внутрішньої обстановки (рівень мотивації, проблеми).

Мотиваційна (стимулююча) функція спрямована на підвищення зацікавленості персоналу у досягненні завдань підприємства, підвищення достовірності інформації, більш раціональному використанні виробничих ресурсів. Обов'язковість незалежної оцінки результатів діяльності підвищує відповідальність, стимулює самоконтроль керівників та персоналу. Однак надмірна внутрішня опіка знижує мотивацію і сковує ініціативу. Тут керівництву підприємства важливо дотриматися балансу, наприклад ввести систему заохочень менеджерів середньої ланки по результатам перевірки, водночас час значну увагу має бути приділено контролю за кінцевими результатами діяльності об'єкта.

Регулюючою є функція зворотний зв'язок контролю. За допомогою контролю керівництво підприємства керує виробничим процесом, що перешкоджає нераціональному використанню ресурсів, оперативно усуває причини відхилень.

Рисунок 1 – Функції внутрішньогосподарського контролю

Джерело: сформовано авторами на основі [1].

Внутрішньогосподарський контроль як особливий вид контролю виконує ряд специфічних функцій, до яких можна віднести аналітичну, прогностичну функції, функції нормування та комунікації.

Аналітична функція ґрунтується на використанні контрольної інформації керівництвом підприємства для прийняття управлінських рішень.

Контрольна інформація є інформаційною базою для аналізу діяльності. Оскільки предметом контролю є результати діяльності людей, що досліджуються по центрах відповідальності, тобто контрольна інформація містить адресну характеристику досліджуваного явища, це дозволяє зробити і результати аналізу адресними, що значно підвищує його дієвість, ефективність.

Прогностична функція полягає в виділенні трьох стадій контролю: попередній, поточний і наступний. Попередній контроль служить передумовою для прийняття оптимальних управлінських рішень у перспективному плануванні, прогнозуванні, проведенні перспективного аналізу, моделюванні економічних процесів. Поточний контроль використовує більше обмежене коло інформації через проведення його в процесі здійснення господарських та фінансових операцій. Водночас результати такого контролю дозволяють оперативно виявляти відхилення від норм, запланованих параметрів, знаходити внутрішньогосподарські резерви зростання ефективності виробництва. Наступний контроль усуває недоліки попереднього та поточного контролю за рахунок глибшого вивчення діяльності підприємства.

Функція нормування пов'язана з однією з завдань контролю – оцінкою виконання виробничих програм. Контроль, дозволяючи отримати інформацію про відхилення, причини та винуватців, служить основою для розробки конкретних планових заходів щодо повного або часткового усунення небажаних відхилень у майбутньому, підвищення обґрунтованості програм та норм загалом. Таким чином, між нормуванням та внутрішньогосподарським контролем встановлюється зворотний зв'язок. Ефективний механізм внутрішнього контролю підвищує та ефективність системи нормування та планування.

Функція комунікації полягає в організації системи обміну інформацією між різними функціями управління (плануванням, обліком та аналізом). Будь-яка управлінська функція, що реалізується в сучасних підприємствах, глибоко інтегрована з контрольною, кожен етап управління супроводжується стадією контролю, що дозволяє керівництву підприємства підвищити надійність та достовірність одержуваної інформації.

Таким чином, виходячи з розглянутих функцій внутрішньогосподарського контролю, можна зробити висновок, що цей процес орієнтований на досягнення стратегічних і поточних цілей під-

приємства і є наслідком діяльності керівництва з планування, організації та контролю за роботою сучасних підприємств у цілому та окремих його підрозділів. Внутрішньогосподарський контроль є однією з найважливіших функцій управління, тому що складніша організаційна структура економічного суб'єкта господарювання, то більше досконалою та гнучкою має бути система внутрішньогосподарського контролю.

Досліджуючи формування системи дієвого внутрішнього контролю такі науковці як Мельник А.О., та Вабищевич І.С. наголошували на тому, що: «організація системи ефективного внутрішнього контролю на підприємстві необхідна для формування системи управління та своєчасного забезпечення прийняття ефективних рішень щодо усунення відхилень» [6].

Важливою умовою організації ефективної системи внутрішньогосподарського контролю є поділ видів контролю залежно від виконуваних ними завдань. Найбільш загальний підхід дозволяє виділити такі напрями контролю:

1) перевірка перебігу виробничого процесу та оцінка кінцевих результатів його виконання, іншими словами – внутрішньовиробничий контроль;

2) контроль за збереженням майна суб'єкта господарювання;

3) перевірка точності та правдивості даних про господарські операції та їх результати, яка необхідна для складання як внутрішньої, так і зовнішньої фінансової звітності;

4) контроль за раціональним використанням ресурсів та ефективністю господарської діяльності підприємства, тобто контроль за ефективністю, чи оптимізаційний контроль;

5) контроль за відповідністю чинною стандартам, норм, правил, положень, облікової політики, законодавчих та інших нормативних актів, тобто правовий контроль.

Дані напрями внутрішньогосподарського контролю послідовно доповнюють одне одного, їх взаємозв'язок представлено на рисунку 2.

Внутрішньовиробничий контроль охоплює всю сферу виробництва та є центральною ланкою внутрішнього контролю сучасних підприємств. Цей вид контролю доцільно деталізувати за видами виробництв та структурними підрозділами, що дозволить здійснювати контроль за центрами відповідальності. Кожен із видів виробництв та структурних підрозділів є центром виникнення витрат та відповідальності, очолюваним керівником, який відповідає за його діяльність. У процесі здійснення внутрішнього контролю об'єктами спостереження є не тільки процес виробництва та виробничі витрати, а також дії працівників, відповідальних за забезпечення безпеки та ефективне використання виробничих ресурсів.

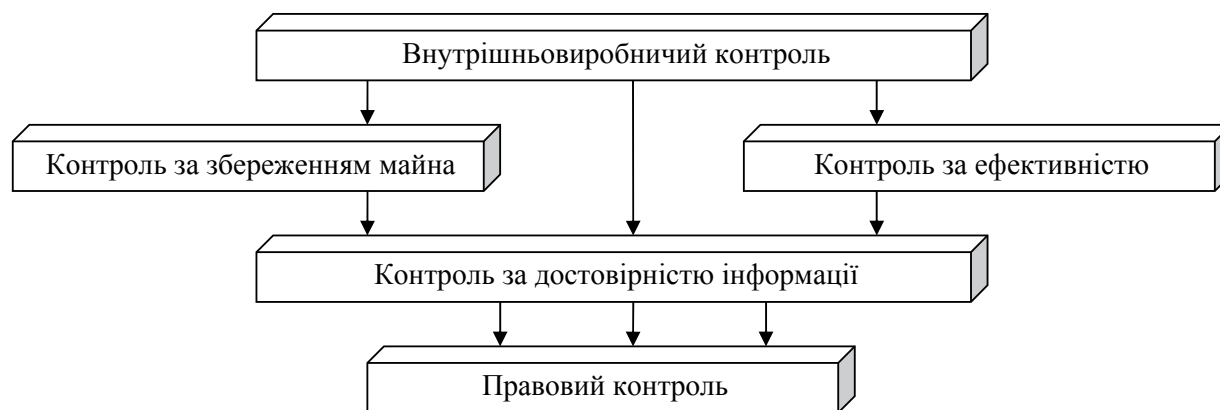

Рисунок 2 – Напрями внутрішньогосподарського контролю

Джерело: сформовано авторами на основі [7].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» варто зазначити, що: «відповідальність за організацію внутрішньогосподарського контролю покладається на керівника підприємства. Керівник повинен визначити коло суб'єктів контролю, повноваження яких закріплюються посадовими інструкціями. Діяльність контрольного органу чи контролюючих осіб має здійснюватись на підприємстві відповідно до Статуту підприємства, а також Положення про організацію внутрішньогосподарського контролю на підприємстві» [8].

Контроль за ефективністю довгий час у вітчизняній економічній науці розглядався як одна з функцій внутрішньовиробничого контролю. Безперечно, контроль за використанням виробничих ресурсів є одним з першорядних завдань контролю виробництва, оскільки витрати основного і оборотного виробничого капіталу, праці окремо та у складі собівартості зіставляються з результативними показниками виробництва визначення його ефективності. Водночас ресурси можуть бути витрачені лише на виробничі потреби. В останній час намітилася тенденція зростання управлінських та комерційних витрат на сучасних підприємствах, які не підконтрольні для внутрішньовиробничого аналізу, однак їх вплив на кінцеві результати ефективності діяльності підприємства може бути суттєвим. Отже, у сучасних умовах необхідно виділяти контроль за ефективністю використання ресурсів як самостійний напрям контролю.

Заключним результатом внутрішнього контролю є отримання інформації про результати функціонування господарських процесів. Необхідно переконатися, що ця інформація буде корисною при подальшому аналізі, може бути обґрунтованим ухвалення вірного управлінського рішення. Ця функція виконує контроль за достовірністю інформації. Як процедури контролю над достовірністю інформації може використовуватися експрес-контроль.

Кінцева інформація про результати діяльності підприємства має не лише задовольняти вимогам достовірності, повноти, суттєвості а й відповідати вимогам законодавчих та інших нормативних актів не повинна суперечити обліковій політиці підприємства.

Висновки. Підводячи підсумки здійсненого дослідження варто наголосити на тому, що проаналізовані в статті результати досліджень різних науковців свідчать про багатогранність сутності поняття внутрішньогосподарського контролю, який охоплює як фінансово-господарську діяльність в цілому, так і роботу окремих центрів відповідальності. Система внутрішньогосподарського контролю інтегрує такі ключові функції, як інформаційна, мотиваційна, регулююча, аналітична, прогностична, функції нормування та комунікації, що дозволяє забезпечити повноцінну взаємодію між управлінськими підрозділами та підтримувати належний рівень керованості підприємством.

Здійснення внутрішньогосподарського контролю на всіх стадіях виробничого процесу сприяє підвищенню обґрунтованості планових показників, оптимізації витрат, забезпеченню збереження майна та дотриманню законодавчих вимог. Важливою складовою внутрішньогосподарського контролю є достовірність отриманої інформації, оскільки саме вона формує базу для аналізу й подальшого стратегічного планування.

Отже, внутрішньогосподарський контроль є не просто інструментом перевірки, а комплексною системою управлінських заходів, спрямованих на досягнення стратегічних цілей сучасних підприємств. Його ефективне функціонування забезпечує конкурентоспроможність суб'єкта господарювання, формує умови для стабільного розвитку, сприяє раціональному використанню ресурсів та підвищує якість управлінських рішень. У сучасних умовах саме гнучка й досконала система внутрішньогосподарського контролю стає одним з основних факторів економічної стійкості підприємства.

Список використаних джерел:

1. Єфіменко Т.І. Внутрішньогосподарський контроль: навчальний посібник. Харків: УкрДАЗТ, 2013. 313 с.
2. Яворова Г.В. Внутрішньогосподарський контроль в управлінні підприємством. *Економіка АПК*. 2013. № 1. С. 96–98.
3. Кудельський В.Е. Внутрішній контроль: економічна суть та місце в системі управління. *Причорноморські економічні студії. Економіка та управління підприємствами*. 2020. № 59-2. URL: https://bses.in.ua/journals/2020/59_2_2020/3.pdf (дата звернення: 10.11.2025).
4. Масюк Ю.В., Коваленко Н.В. Економічна сутність внутрішньогосподарського контролю у системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5422> (дата звернення: 10.11.2025).
5. Боднар О.В. Внутрішньогосподарський контроль якості сільськогосподарської продукції. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/392/379> (дата звернення: 15.11.2025).
6. Мельник А.О., Вабищевич І.С. Організація системи ефективного внутрішнього контролю на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2020. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/7.pdf (дата звернення: 18.11.2025).
7. Бутинець Т.А. Контроль внутрішньогосподарський чи внутрішній?. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2009. Вип. 2 (14). С. 5–20.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV/ Верховна Рада України. UR

References:

1. Iefimenko T. I. (2013) *Vnutrishnohospodarskyi kontrol: navchalnyi posibnyk* [Internal economic control: a textbook]. Kharkiv: UkrDAZT. (in Ukrainian)
2. Iavorova H. B. (2013) *Vnutrishnohospodarskyi kontrol v upravlinni pidpriemstvom* [Internal economic control in enterprise management]. *Ekonomika APK*, vol. 1, pp. 96–98. (in Ukrainian)
3. Kudelskyi V. E. (2020) *Vnutrishnii kontrol: ekonomichna sut ta mistse v systemi upravlinnia*. Prychornomorski ekonomichni studii [Internal control: economic essence and place in the management system]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*, vol. 1. Available at: https://bses.in.ua/journals/2020/59_2_2020/3.pdf (in Ukrainian)
4. Masiuk Yu. V., Kovalenko N. V. (2016), *Ekonomichna sutnist vnutrishnohospodarskoho kontroliu u systemi upravlinnia pidpriemstvom* [The economic essence of internal economic control in the enterprise management system]. *Efektivna ekonomika*, vol. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5422> (in Ukrainian)
5. Bodnar O. V. (2021) *Vnutrishnohospodarskyi kontrol yakosti silskohospodarskoi produktsii* [Intra-farm quality control of agricultural products]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 26. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/392/379> (in Ukrainian)
6. Melnyk A. O., Vabyshchevich I. S. (2020) *Orhanizatsiia systemy efektyvnogo vnutrishnoho kontroliu na pidpriemstvi* [Organization of an effective internal control system at an enterprise]. *Efektivna ekonomika*, vol. 11. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/7.pdf (in Ukrainian)
7. Butynets T. A. (2009) *Kontrol vnutrishnohospodarskyi chy vnutrishnii?* [Is the control intra-company or internal?]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalters'koho obliku, kontroliu i analizu*, vol. 2, no. 14, pp. 5–20. (in Ukrainian)
8. Verkhovna Rada Ukrainy (1999). *Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini* [About accounting and financial reporting in Ukraine]: Zakon Ukrainy, no. 996-XIV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 28.11.2025